

Saluto-Genese v.z.w

Beweging ter bevordering van een gezonde kindertijd

Aangesloten bij de International Alliance for Childhood

Maatschappelijke zetel :
Nachtegalstraat 8
2060 Antwerpen
Bankrekening: 523-0456682-81

Verantwoordelijke nieuwsbrief:
Karin Vantricht
016/40.31.80
karin.vantricht@skynet.be

Nieuwsbrief 3

Maart 2006

Lieve lezers,

De eerste tekens van een nieuwe lente worden steeds duidelijker zichtbaar. Met het naderen van de lijdenstijd breekt een tijd aan van opruimen, in ons huis, in ons lichaam en in onze geest. Wanneer ons huis en onze gedachten bevrijd zijn van oude dingen en oude gedachten, is er weer plaats voor nieuwe dingen en nieuwe, inspirerende gedachten.

We zijn blij dat we jullie weer een volle voorjaars - Nieuwsbrief kunnen aanbieden. Aan jullie allen een fijne paastijd gewenst!

Aankondigingen

1. De cursusdag rond “het oprichten”, ingericht door onze vereniging, was een groot succes! We konden 27 dagmoeders, moeders en andere belangstellenden in Sint-Pieters-Rode verwelkomen. De ruimte noodzaakt ons om het aantal deelnemers aan de cursus te beperken. We geven er immers de voorkeur aan om de cursisten te ontvangen in de sfeer van een heuse kinderopvang. Enkele inschrijvers van de wachtlijst konden op het laatste moment toch nog deelnemen aan de cursus. Een sfeerbeeld van deze mooie dag vinden jullie een beetje verder in deze Nieuwsbrief.

Alle deelnemers aan **de cursusedagen van Saluto-Genese** ontvangen een **attest** voor het volgen van deze cursus. We bieden ook aan iedere deelnemer een kleine syllabus aan met interessante teksten rond het dagthema.

2. Zaterdag 18 maart vindt de **tweede cursusdag van Saluto-Genese** plaats. Het thema is deze keer **“het Gaan”**.

Programma van deze dag:

- 9.00 uur Erna Kint leidt ons met een euritmische oefening binnen in het thema van vrijheid en begrenzing.
- 9.15 uur Zo zijn we opgewarmd voor de uiteenzetting door Dr. Helena Maryns over het opvoeden van het jonge kind tot, en in, vrijheid, met de klemtoon op beweging en evenwicht.
- 10.35 uur pauze
- 11.00 uur Annelies Sysmans bespreekt de voorwaarden om tot een zinvolle beweging te kunnen komen, wat zijn zinvolle bewegingsspelletjes, ambachten, het vrij spel binnen en buiten.
- 12.30 uur middagpauze
- 13.30 uur de Kindertuin: werk en speelmateriaal buiten; Annelies Sysmans en Rik Fagard
- 15.30 uur De cirkel van de dag wordt gesloten met een ingetogen beeld van het voorjaar door Rik Fagard.

datum zaterdag 6 mei, 9.00 uur
plaats De Goudskinderen-kinderonthaal, Houwaartsebaan 55, 3220 Sint-Pieters-Rode
kosten € 45,- voor leden Saluto / € 50,- voor niet –leden
inschrijvingen Karin Vantricht, 016/40.31.80; karin.vantricht@skynet.be

Op dit ogenblik hebben we het **maximale aantal** deelnemers voor de cursusdag van 18 maart bereikt! Als je de dag toch ook graag zou meemaken, contacteer dan zo snel mogelijk Karin, tel.016/40.31.80.

3. De opvoeding van het kleine kind van 0 – 3 jaar vanuit antroposofische inzichten: ” Het Spreken” Derde cursusdag voor ouders en onthaalouders, opvoeders en andere belangstellenden:

Programma van deze dag:

9.00 uur Eurythmische opmaat met Erna Kint
9.15 uur De emotionele ontwikkeling, spreken, taal, a.d.h.v. het antroposofisch mensbeeld en kindertekeningen, Dr. Helena Maryns & Annelies Sysmans
11.00 uur Taalvoorwaarde, taalontwikkeling +gebarenversjes, Annelies Sysmans
13.30 uur Workshop: het maken van een beweeglijk boekje met ritmische versjes, Annelies Sysmans
15.30 uur Sprookjesbeeld voor jonge kinderen, Rik Fagard

datum zaterdag 6 mei, 9.00 uur
plaats De Goudskinderen-kinderonthaal,
Houwaartsebaan 55,
3220 Sint-Pieters-Rode
kosten € 45,- voor leden Saluto / € 50,- voor niet –leden
Inschrijvingen 016/40.31.80; karin.vantricht@skynet.be
Er zijn nog enkele plaatsen vrij!

4. “Ons kind tussen ruimte en begrenzing. Wat brengt het mee en wat is ons antwoord?”
Lezing door Dr. Egbert van Wijk .

De opvoeding van onze kinderen ligt ons nauw aan het hart, je bent als ouder kwetsbaar als het erom gaat of je je kinderen wel of niet goed opvoedt. Feedback over onze opvoeding of zelfs over onze kinderen in het algemeen kan een verlamdend schuldgevoel oproepen. In deze lezing willen we opvoeden als spel ervaren, als genieten van kinderen en als een uitdaging voor onszelf. Kinderen zijn immers een belangrijke spiegel voor ons en juist wat onze kinderen van ons vragen is een essentiële leermogelijkheid voor ons. Daarbij is het van belang te onderscheiden wat het kind aan eigenheid en constitutie meebrengt en wat het van ons meekrijgt in erfelijkheid en opvoeding.

Hoe vinden we een juiste balans of synthese tussen vertrouwen en ruimte geven enerzijds en begrenzing en appèl anderzijds. Wat is daarin de specifieke opdracht van het moederlijke en het vaderlijke in de opvoeding en wat is het verschil tussen wat een dochter en wat een zoon van ons vraagt en hoe evolueert dit in de loop der tijden (het jonge kind, het lagere schoolkind en de puber)? Ouders, grootouders, leerkrachten, andere opvoeders en iedereen die met plezier wil omgaan met kinderen, zijn van harte welkom. De inspirerende voordrachtgever vertelt uit zijn ruime ervaring, uw vragen zijn van harte welkom, op de avond zelf, maar ook vooraf via mail: cpag@telenet.be.

datum donderdagavond 9 maart, 20u
plaats De Wingerd, Zwemdoklei 3, **Brasschaat**,
kosten € 6,- / ouders-/verzorgers €
10,- per koppel /
ouders van De Wingerd: gratis
info tel.03-665 41 90 (10.00 – 15.00 uur), 03-650 10 07 (8.30 – 12.30 uur)
aanmelden niet nodig!

5. Lenteschoonmaak in het huishouden. Themadag.

Van vrouwen uit vorige generaties weten wij dat zij vanzelf werden meegenomen in het ritme van het huishouden, waarin jaarlijks ook een lenteschoonmaak plaatsvond. Vrouwen én mannen van nu hebben als opdracht zélf inhoud, ritme en betekenis te geven aan huishouden en opruimen: een remedie tegen sleur en ontmoediging, maar wel een uitdaging! Via uitwisseling van ervaringen in de groep, voedende informatie en kunstzinnige verwerking gaan we op weg naar de bemoedigende kracht van het huishouden.

Marie-Paule Delauw, psychologe en Ingrid Bertels, kunstzinnig therapeute

datum 25 maart, van 9.00 tot 17.00 uur
plaats Goorstraat 7, 2970 **B-Schilde**
kosten € 55,- incl. broodjesmaaltijd
aanmelding delauw@pandora.be, fax 03-385.25.86 of tel. 0478/60.63.22

6. Studiemiddag: oefenen in het waarnemen van de motoriek van jonge kinderen.

Wat valt mij op als een kind beweegt? En wat betekent dat in de motorische ontwikkeling? Aan de hand van video-opnamen wordt de waarneming geschoold.

Joke van der Meij, Elsbeth Schouten, Annechien Wijnbergh.

datum 15 maart
plaats Driebergen
info: begeleidingsdienst@vrijescholen.com, 0343-524090

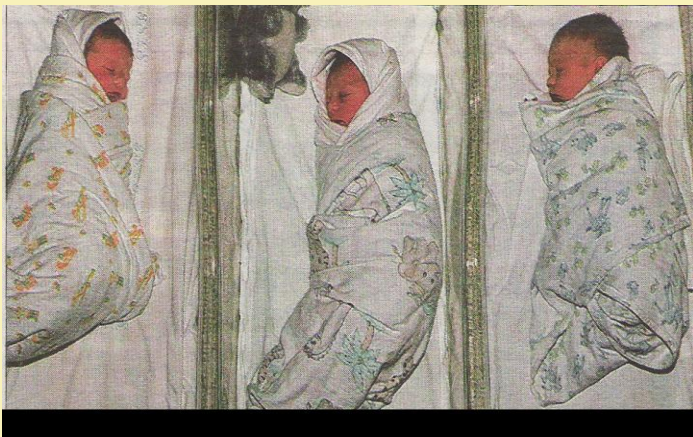
Interessante boeken, websites,...

“Poppenspel in vilt”, door Mari en István Vidák. Eerste Nederlandse druk. ISBN: 90 77711 007. Prijs: 11,95 €.

“Wenn baby’s häufig schreien” Wanneer je baby opvallend heftig en langdurig huult, kom je in dit boek te weten hoe hij zich na korte tijd laat troosten en kalmeren. Of hoe je kan vermijden dat hij een “huilbaby” wordt.

Ria Blom heeft gedurende vele jaren jonge families begeleid waarbij zij met eenvoudige middelen verbluffende resultaten heeft geboekt. De kernpunten van haar methode zijn: het stevig inwikkelen, dat het kind houvast en geborgenheid geeft; een regelmatig ritme dat niet door de uiterlijke wereld afgedwongen wordt en éénduidigheid en zekerheid in de omgang van de ouders met hun baby, zodat er vertrouwen kan ontstaan.

Uitgeverij aethera®, Verlag Urachhaus, 176 pag., 30 foto's, € 26,20, ISBN 3-7725-5020-7.

(De Standaard, febr. '05)

Tip: **“Antroposofie en het kind”** biedt een forum aan op internet voor ouders, leerkrachten, grootouders en dagouders die vanuit antroposofische inzichten naar kinderen kijken en met kinderen begaan zijn. Je kan het forum bezoeken op www.antroposofiekind.nl.

Via verschillende subfora kan je van gedachten wisselen over onderwerpen als de vrije school, antroposofie en opvoeding, de kleutertijd, de puberteit, biodynamische voeding, jaarfeesten, seizoenstafel, opleidingen voor volwassenen, ziekte en gezondheid, ...

Je kan een discussie openen in het discussieforum of deelnemen aan een bestaande discussie .

Elk van de subfora wordt geleid door een moderator die er een eigen karakter aan geeft. Omwille van de persoonlijke dingen die besproken worden, heeft het forum een besloten karakter. Er heerst een sfeer van wederzijds respect en veiligheid. Nieuwe bezoekers moeten zich eerst inschrijven zodat voor de begeleiders duidelijk is wie er op het forum is en wat hun drijfveer daartoe is.

Veel leden gebruiken het forum om hun weg te vinden in de antroposofie of om tips en leidraden te krijgen. De website "Antroposofie en het kind" is een divers geheel waar voor elk wat wils te vinden is. Een aanrader.

www.werkgroepmoeders.nl

over de kwaliteit van het moederschap

www.debakermat.nl

Ria Blom, over inbakeren

www.gebrogenverzorgen.nl

over kraamzorg

www.mielkesfarm.com/ladybugdir.htm

hoe maak je een lieveheersbeestje

www.rundumdiepuppe.de/arbeitskursentchen.htm

werken met wol

www.roodkapje.biz

voor zijden mutsjes en verkleedkleden

Wist je datjes ...

(gelezen in kranten en tijdschriften)

Het belang van een juiste motorische ontwikkeling...

Men is er in Israël, Zweden, en vele Engelssprekende landen reeds sinds lang, en ook in Duitsland sinds ongeveer 10 jaar, in geïnteresseerd hoe schoolkinderen het oprichtingsproces tijdens hun eerste levensjaar doorgemaakt hebben. Ontstaan er tijdens de vroeg kinderlijke bewegingsontwikkeling (dwz. in de processen van het leren stappen, spreken en denken, met vooral de nadruk op het leren stappen tijdens het eerste levensjaar) onregelmatigheden of foutieve ontwikkelingen, dan werken die door tot op latere, volwassen leeftijd. Alle kinderen die dit oprichtingsproces niet goed doorlopen hebben, kunnen zich niet conform het stadium van hun ontwikkeling in tijd en ruimte oriënteren. Dit houdt tevens in dat de reflexbewegingen waardoor de lichamelijke ontwikkeling bespoedigd wordt en die helpen om de ruimtelijke waarnemingen te ontwikkelen voor binnen en buiten en voor de drie dimensies boven-onder, links-rechts, voor-achter, op hun tijd dienen geïntegreerd te worden, zodat de verdere motorische ontwikkeling kan plaats vinden. Daar waar het kind ons toont dat deze reflexbewegingen niet geïntegreerd zijn, blijft het kind 'onbewust' bezig met de 'leerstof' van de eerste drie levensjaren , wat in meer of minder ernstige mate invloed heeft op het leergedrag. We zien dan restanten van de reflexmatige processen, maar ook van de ontsnappingstechnieken die de betrokkene zich eigen heeft gemaakt om de dwang van de reflexen te ontlopen. Dit geeft ontwikkelings- en leerstoornissen. Verscheiden oorzaken kunnen hier worden genoemd: 'verplichtte platte rust van de moeder tijdens de zwangerschap, talrijke ultrasone onderzoeken, verhoogd vitamine D gebruik, stress door lawaai tijdens de zwangerschap, inenting, gebrek aan beweging als zuigeling, keizersnede, milieuvervuiling door gifstoffen, ovulatieremmers!" (Bein-Wierzbinski)

Iedere opvoeder zou over een basiskennis van dit thema moeten beschikken, zodat hij liefdevol, en vanuit een vragende interesse, empathisch, deze kinderen leert beschouwen en kan herkennen. We kunnen hen helpen door eventuele blokkades te laten uitsluiten bij een osteopaat, het kind te laten

helen door de juiste therapie te zoeken die het kind helpt de motoriek vrij te maken van blokkerende reflexrestanten. Veel van deze kinderen kunnen zich volgens mijn ervaring, tot sociaal zeer begaafde leidende persoonlijkheden ontwikkelen, indien ze op het juiste moment geholpen worden."
(Elke Juniane Hörtreiter *Erziehungskunst* 11/2005)

Lawaai in de kleuterklas....

Gerhard Zicha, een Zwitserse professor in milieutechniek maakte in 2000 een vergelijkende studie over het lawaai in kleuterklassen.

Hij kwam tot vaststelling dat het lawaai in een

reguliere kleuterklas : 89,1 dB

Montessori kleuterklas: 80,1 dB

vrijeschoolkleuterklas: 76,8 dB bedraagt.

Decibels worden gemeten volgens een exponentiële schaal zodat een vermindering van 10 dB 90% minder lawaai betekent. In een Montessoriklas klinkt dus maar 13% van het lawaai van een reguliere kleuterklas en in een vrijeschoolkleuterklas slechts 6%! Het lawaai dat een mens subjectief ervaart werd ook gemeten. Dat bleek bij een Montessoriklas 54% en bij een vrijeschoolkleuterklas 43% te bedragen van het lawaai in een reguliere kleuterklas. Conclusie van Professor Zicha: om een kwaliteitsverbetering te bekomen, moet het lawaai met pedagogische middelen bestreden worden. Zijn metingen toonden aan dat er in de reguliere kleuterklas een continu geraas heerst, terwijl in de alternatieve scholen "rustige, geconcentreerde fasen afwisselen met momenten van luidruchtige, lichamelijke beweging en spontane uitbarstingen van vreugde".

(uit 'Erziehungskunst' maart 2000, Hansjörg Hofrichte, met dank aan "Rondom het Kind", nr 3)

Een dagopvang is meer dan een oppasplekje!

Het belang van vertrouwde gezichten in een crèche staat voor hoogleraar Louis Tavecchio onomstotelijk vast. Daarom is hij blij met de steun van de rechter die deze week oordeelde dat een kinderleidster niet zomaar part-time kan gaan werken. "De uitspraak van de rechter is misschien niet leuk voor werknemers in de kinderopvang, maar de rechter zet het belang van het kind op de eerste plaats". Dat beschouwt Tavecchio, die verbonden is aan de universiteiten van Amsterdam en Leiden, als een overwinning. "Het geeft aan dat kinderopvangcentra niet zomaar al te soepel met hun personeelsbeleid kunnen omgaan". Vorig jaar liet een rechter uit Enschede het belang van de werkneemster nog voor gaan. "Die rechter was zich duidelijk niet bewust hoe belangrijk het voor jonge kinderen tussen 0 en 4 jaar is om zich te kunnen hechten." Bij steeds wisselende leidsters lukt dat niet. In vier jaar tijd 13 tot 14 verschillende personen ontmoeten is voor zulke kleintjes veel te veel." Maar vooral de erkenning dat kinderdagverblijven een belangrijke rol spelen bij de opvoeding, stemt hem tevreden.

"Deze rol wordt over het algemeen geminimaliseerd. Nooit zie je krantenkoppen dat de kinderopvang helpt sociale vaardigheden, kennis en taal te ontwikkelen. De kinderleidster kan heel belangrijk zijn voor het kind opdat het later ook met anderen een band kan opbouwen". Tavecchio hoopt dat ouders meer bewust gaan kiezen, want "een dagopvang is meer dan een oppasplekje!".

(uit: *Trouw*, 13 juni 2005, met dank aan "Rondom het Kind" nr3)

Vochtige babydoekjes...

Volgende tip lezen we in het tijdschrift "Seizoenen":

Om babybiljetjes gemakkelijk schoon te maken, gebruiken moeders vaak een washandje met water of enkele druppeltjes babyolie. Washandjes zijn echter niet zo handig voor kleine meisjes. En je gebruikt al gauw te veel olie. Een onthaalmoeder gaf haar recept voor bio babydoekjes prijs: Wat je nodig hebt is een emmertje met deksel, een rol gerecycleerd toiletpapier en goede babyolie (bijvoorbeeld Calendulaolie van Weleda). Je giet een bodempje olie in het emmertje, haalt het kartonnetje uit de rol

toiletpapier, en zet hem in de emmer met het deksel er op. Na een uurtje zijn de doekjes klaar voor gebruik. Je gebruikt de rol van binnenuit. Deze doekjes zijn ook erg praktisch voor loopneusjes die al iets te vaak zijn afgeveegd. (Seizoenen, februari 2005)

Eén loket voor kinderopvang...

In februari 2006 is een experiment van start gegaan waarin per gemeente één loket voor kinderopvang wordt ingesteld. Het idee werd in oktober vorig jaar bekend gemaakt door de Vlaamse Minister van Welzijn, Inge Vervotte. (DS 25 okt.) De minister hoopt met zo'n éniġ loket de ouders lange rondritten, vele telefoons of surftochten op internet te besparen. Bovendien zou het een goed middel zijn om de behoeften aan kinderopvang beter in kaart te brengen. Tegelijk denkt het kabinet Vervotte na over een nieuwe indeling en een nieuwe subsidiëringregeling voor de verschillende vormen van kinderopvang. Kind en Gezin heeft het idee van het loket voor kinderopvang reeds bestudeerd wat een 75 bladzijden omvattend inventaris opleverde van alle moeilijkheden waarmee men geconfronteerd zal worden. Elk van de bestaande voorzieningen voor kinderopvang zal immers noodgedwongen een stukje autonomie moeten opgeven. Ideologisch sterk verschillende initiatieven zullen hun werking op elkaar moeten afstemmen. Gemeentelijke initiatieven en vzw's zullen dan moeten samenwerken. En wat met de toekomstige evolutie naar betaling van opvang met dienstencheques? We wachten af...

(De Standaard, 26 okt. '05)

Impressie van de cursus

“Het Oprichten”,

ingericht door de vzw Saluto-Genese

Het was een heldere, vrieskoude ochtend met 6° onder nul, toen de eerste 30 cursusgangers en –gevers op 28 januari naar St-Pieters-Rode trokken, om ten huize van Annelies Sysmans en Rik Fagard de eerste cursusdag over “De opvoeding van het kleine kind” te gaan meemaken.

Boven op de heuvel, die ochtend in de zon gebakerd, staat het kind- en mensvriendelijke huis. Allen werden eerst in zichzelf binnengeleid en daarna tot kring gesmeed door euritmische oefeningen. Op bezielde wijze gaf Erna Kint de bewegingen aan. Een waardige opmaat voor een cursusreeks waar reeds lang over gedacht werd en die nu tot stand gekomen is.

Dr. Helena Maryns gaf op heldere en inzichtelijke wijze de eerste levensfase van het kind weer, tot en met het oprichten. Daarna volgde Annelies, die doorleefd haar ervaringen en inzichten deelde met de kring die één en al aandacht was. Als vanzelfsprekend vervlocht zij de geestelijke aspecten met de aardse praktijk, daardoor gaf zij ieder toegang tot die diepere achtergronden.

Flink gekleed tegen de koude, maakte Annelies met de cursisten ook nog een rondje door de “speel” –tuin om te praten over het belang van het buiten verblijven en spelen met de kindjes.

Weer binnen, kon ieder zich warmen aan de heerlijke erwtensoep, door Rik bereid, en was er ruim tijd voor onderling gesprek en ontmoeting.

De middag werd vooral gevuld door het werken aan een speeltje; de deelnemers konden kiezen uit een wiegepopje, een kruidenbal uit vilt, en een paardentuigje met rinkelbelletjes.

Het zonnetje scheen de kamer in en de ruimte was gevuld met creativiteit, wat ook het uitwisselen van ervaringen stimuleerde.

Een hartverwarmende dag was deze 28ste januari, die werd afgesloten door Rik Fagard. Hij schetste een beeld van de plaats die de maand Januari inneemt in de kringloop van het jaar, benaderd vanuit de werkzaamheid van het innerlijk licht.

Een organisch geheel, in- en uitademend, en daardoor niet vermoeiend. En dat maakt zo'n dag tot een verkwikkend voedingsbad voor ieder die als moeder, onthaalmoeder, opvoeder zich dagelijks inzet voor het kleine kind.

Karen Samsom

Voor wie zin heeft om te lezen...

Deze lijst met Gezichtspuntjes werd overgenomen uit de Nieuwsbrief van de Vereniging voor Antroposofische Gezondheidszorg. De brochures kunnen besteld worden via mail vag.assa@skynet.be of door het juiste bedrag te storten op het rekeningnummer van de VAG .

- Nr. 1. Antroposofische geneeskunst (Nico Francken)
- Nr. 2. Nervositeit (Jaap van de Weg)
- Nr. 4. Allergie (Otto Wolt)
- Nr. 5. Mens en werk (A.H.Bos)
- Nr. 6. Euritmietherapie (Roel Munniks)
- Nr. 7. Depressie (A.J.Welman)
- Nr. 8. Koorts (Peter Staal)
- Nr. 9. Verslaving (Jac Hielema & Jelle van der Meulen)
- Nr. 10. Aids en het ik (Arie Bos)
- Nr. 11. Ziek-zijn, beter worden. Hyperventilatie en hoge bloeddruk (Aart v.d.Stel)
- Nr. 12. Antroposofische geneesmiddelen (Huib de Ruiter)
- Nr. 13. Tijd en ritme (Walther Bühler&A.Schütze)
- Nr. 14. Vermoeidheid (Paul Meuwese)
- Nr. 15. Mens en voeding (Machteld Huber)
- Nr. 16. Biografie en ziekte (Jan Saal)
- Nr. 17. Grenzen aan de automatisering (Paulus Morssink)
- Nr. 18. Seksualiteit (dubbelnummer) (Manfred van Doom)
- Nr. 19. Verplegen vanuit antroposofisch perspectief (Patricia WesseIs)
- Nr. 20. Gids voor ziektepreventie en zelfmedicatie(dubbelnummer P.Meuwese)
- Nr. 21. Spreken en spreektherapie (Xandor Koesen-York)
- Nr. 22. (Anti)conceptie (Luc Vandecasteele)
- Nr. 23. Antroposofische fysiotherapie (Marie-Jos Gijsberts, Bert v.d.Hart, Jos Hendriksma, Frank Sloot)
- Nr. 24. Omgaan met angst (Jeanne Dictus)
- Nr. 25. Orgaandonatie (Madeleen Winkler&Roel den Duik)
- Nr. 26. Levensvragen. Een vraagbaak bij biografisch zelfonderzoek (dubbelnummer Roel den Duik)
- Nr. 27. Stervensbegeleiding. Hulp bij sterven (dubbelnummer René Zeylmans)
- Nr. 28. Heilpedagogie (Michel Gastkemper)
- Nr. 29. Kunstzinnige therapie (Jan Saal)
- Nr. 30. Burn-out (Jaap v.d.Weg)
- Nr. 31. Praktische oefeningen voor een innerlijke ontwikkeling (dubbelnummer Roel den Duik)
- Nr. 32. Vrouwenzaken (Johanna Priester)
- Nr. 33. Salutogenese, oerbronnen van gezondheid (Michaëla Glöckler)
- Nr. 34. Genezende klanken en vormen - Chirofonetiek (Alfred Baur)
- Nr. 35. RSI Kop en staart van de muisarm. (Josée Hendriksma)
- Kanker en Iscador.(Gratis)
- Groeiwijzer van 0 tot 1 jaar (Christofoor/Dunamis) € 13.75 (+1,30 verzendingskosten)
- Groeiwijzer van 1 tot 4 jaar (Christofoor/Dunamis) € 13.75 (+1,30 verzendingskosten)
- Probleemkinderen begrijpen en helpen. € 4.50 (+0,80 verzendingskosten)
- In doeken gewikkeld het kindeke - Ervaring met het inbakeren baby
€ 3.00 (+0,80 verzendingskosten)
- Dokter, wat ik nog vragen wou (i.v.m. kinderen) - Schoorel/van der Stel
€ 24,90 (+1,30 verzendingskosten)

De boekjes worden, na betaling met vermelding van titels, per post verzonden. De brochures kosten € 3,30 (0,80 verzendingskosten inbegrepen) per stuk en de dubbelnummers € 5,80 (1,30 verzendingskosten inbegrepen) per stuk. Bankrekening: 523-0400258-14 van V.A.G.

Nog aanraders .....

E. Anschütz	Omgaan met de Jaarfeesten
N. von Baditz	Wat vraagt het kleine kind van ons?
	Een mandje vol amandelen
B. Bartz	Jaarfeesten vieren met kinderen
P. Bom en M. Huber	Groeiwijzer van 0 tot 1 jaar
	Groeiwijzer van 1 tot 4 jaar
R. Blom	Wikkelen en voeding
B. Britz-Credelius	Kinderspel, beslissend voor het leven
C. Carlgren	De Vrije School
H. de Gans-Wiggermans	Spelen is leren
	Timpetuis, ben je thuis?
M. Glöckler	Kinderspreekuur
	Ouders en hun kinderen
B. Gradenwitz	De gouden poort
U. de Haes	Van peuter tot kleuter
F. Jaffke	Speelgoed zelf maken
M. Kiel-Hinrichsen	Nee, ik wil niet- omgaan met de peuterpuberteit
K. König	De eerste drie kinderjaren
C. Kutik	Leven met het jaar
	Kinderen en hun spel
M. v. Leeuwen-Zier, J. Moeskops	De seizoenstafel
	Ontwikkelingsfasen van het kleine kind
B. Lievegoed	Het kleine kind
W. zur Linden	Op weg naar de aarde
J. Salter	De eerste zeven jaar, kinderfysiologie
E. Schoorel	De opvoeding van het kind in het licht van de antroposofie
R. Steiner	Lopen, spreken, denken
	De jaarfeesten
H. Sweers	Door het rozenpoortje
R. Theissen-Pouderoyen	Kom je ook op mijn feestje?
A. en P. Thomas	Gewoon kind zijn
J. Thomson	Het spel van moeder en kind
Troelstra	Bonte rijmpjes
H. Yzerman	Bim Bam Belletje
	Zingend door het jaar
D. Versluis	Zingend met de kleintjes
	Kleuters in de klas
F. Jaffke	Kindervoeding: Gezond en lekker
Vreni de Jong	Spreuken en liedjes voor kinderen
Arie Boogert	Waldorfpedagogie in die ersten drei Lebensjahren
M. Glöckler	Die Würde des Kleinen Kindes
	De visie van Emmi Pickler
E. Pickler	Over religieuze opvoeding
E. Anschütz	Das Kind
R. Meyer	Over het voorgeboortelijke leven
R. Steiner	Von der Religion des Kleinen Kindes
H. Heymeran	De kleine Wereldburger
E. Kint	Der musikalischen Bau der Mensch
Dr Husemann	Der innere Mensch und sein Leib
E. M. Kranich	